

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
ННІ «ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

Силабус навчальної дисципліни
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ
У ПОЧАТКОВИХ МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

(назва спеціальності)

«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська
Факультет/Інститут*	архітектурний
Кафедра	українознавства, документознавства та інформаційної діяльності
Контакти кафедри	ПДАБА. 49005, м. Дніпро, вул. Архітектора Олега Петрова (Чернишевського), 24а. Каб. В606 (шостий поверх висотний корпус) Телефон: (056) 756-34-02; внутрішній 4-02 . Email: ukr@pdaba.edu.ua
Викладачі-розробники	Лисенко Галина Іванівна, к.і.н., доцент
Контакти викладачів	lysenko.halyna@pdaba.edu.ua
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/index.html
Консультації	https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2024/09/kafedra-UDID-grafik-konsultatsij-1-sem.-2025-2026.pdf

Анотація навчальної дисципліни

Силабус обов'язкової навчальної дисципліни «Методологічні основи викладання у початкових мистецьких закладах» укладений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Навчальна дисципліна належить до циклу загальної підготовки і спрямована на формування цілісного уявлення у здобувачів ВО щодо методологічних основ викладання; також на ознайомлення із сучасними вимогами щодо здійснення педагогічної діяльності у початкових мистецьких закладах.

	Години	Кредити	Семестр
			IV
Всього годин за навчальним планом	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч.	32		32
лекції	24		24
лабораторні роботи			
семінарські заняття	8		8
Самостійна робота, у т.ч.	58		58
підготовка до аудиторних занять	16		16

підготовка до контрольних заходів	10		10
виконання курсового проєкту або роботи	-		-
виконання індивідуальних завдань	32		32
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	-		-
підготовка до екзамену	-		-
Форма підсумкового контролю			залік

Мета вивчення дисципліни – формування цілісного уявлення у здобувачів ВО щодо
 - формування базових знань з методики образотворчого мистецтва; ознайомлення з інноваційними технологіями методологічних основ викладання; ознайомлення із сучасними вимогами щодо здійснення педагогічної діяльності у початкових мистецьких закладах.

Завдання вивчення дисципліни - вивчення методологічних особливостей викладання фахових дисциплін;

- аналіз педагогічної діяльності у контексті професіогенезу фахівців галузі «Культура і мистецтво»;

- ознайомлення з формами організації занять, методами, засобами навчання та виховання на заняттях/уроках з образотворчого мистецтва;

- розгляд засад естетичного виховання та художньо-мистецького розвитку у початкових спеціалізованих мистецьких закладах

- аналіз викладацької майстерності у межах роботи із змістом фахових дисциплін.

Пререквізити дисципліни: «Історія мистецтва та архітектури України; етнологія та народні мистецтва», «Історія і теорія дизайну і декоративно-прикладного мистецтва», «Академічний рисунок», «Академічний живопис», «Академічна скульптура».

Постреквізити дисципліни: педагогічна практика.

Компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми 023.1.01.24 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»)

Загальні компетентності:

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК03. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.

ФК10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

ФК13. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми 023.1.01.24 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»):

ПРН02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН03. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПРН05. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН12. Враховувати психологічні особливості у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.

ПРН13. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРН15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

Методи навчання:

- ✓ За джерелом передачі навчальної інформації – лекція, ілюстрація, демонстрація, екскурсія.
- ✓ За характером пізнавальної діяльності студентів – аналізу та синтезу, порівняння, узагальнення, конкретизація.
- ✓ За ступенем самостійного мислення здобувачів освіти у процесі володіння знаннями, формування вмінь, навичок і компетентностей – проблемно-пошуковий, дослідницький, пояснювально-ілюстративний.

Форми навчання: індивідуальні, групові, колективні, фронтальні.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: програмне забезпечення Office із Microsoft 365.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	сем	лаб	с/р
Змістовий модуль 1.					
Методологічні основи викладання у початкових мистецьких закладах					
Тема 1. Місце курсу «Методологічні основи викладання у початкових мистецьких закладах» в системі професійної підготовки художників та дизайнерів	8	2	-	-	6
Тема 2. Історія становлення методики навчання зображувальному мистецтву	10	2	2	-	6
Тема 3. Педагогічна діяльність у контексті професіогенезу фахівців галузі «Культура і мистецтво». Особистість викладача початкового мистецького закладу: психолого-педагогічні аспекти	12	4	2	-	6
Тема 4. Педагогічні основи викладання дисциплін художньо-мистецького профілю. Організація навчального процесу у початкових мистецьких закладах	12	4	2	-	6
Тема 5. Застосування сучасних педагогічних технологій під час викладання у початкових мистецьких закладах	12	4	2	-	6
Тема 6. Портфоліо-технологія як засіб самопрезентації фахівця	12	2	-	-	10
Тема 7. Сучасне українське виховання та розвиток особистості засобами художньо-мистецьких дисциплін	10	2	-	-	8
Тема 8. Організація педагогічної діяльності у сфері мистецької освіти за кордоном	7	2	-	-	5
Тема 9. Дизайн-мислення в структурі педагогічної моделі підготовки викладачів художньо-мистецьких дисциплін	7	2	-	-	5

Разом за змістовим модулем 1	90	24	8	-	58
Усього годин	90	24	8	-	58

2 СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

№ заняття	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1.		
Методологічні основи викладання у початкових мистецьких закладах		
1	Історія становлення методики навчання зображувальному мистецтву.	2
2	Особистість викладача початкового мистецького закладу: психолого-педагогічні аспекти.	2
3	Організація навчального процесу у початкових мистецьких закладах.	2
4	Сучасні педагогічні та дидактичні технології.	2
Разом		8

3 САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	16
2	Підготовка до контрольних заходів	10
3	Виконання курсового проєкту або роботи	-
4	Виконання індивідуальних завдань – підготовка портфоліо	32
5	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	-
Разом		58

4 ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Складові оцінки поточного контролю

Змістовий модуль 1 «Методологічні основи викладання у початкових мистецьких закладах» містить усі види діяльності студентів за навчальним планом.

Поточний контроль змістового модулю складається з:

1. Тестування – максимально 30 балів.
2. Семінарські заняття – максимально 20 балів (4 заняття по 5 балів).
3. Портфоліо – максимально 50 балів.
4. У цілому 100 балів.

Тестування

Тести складені за двома рівнями складності, тому оцінювання 1-10 завдання (з вибором однієї правильної відповіді) здійснюється по 1 балу, завдання 11-20 (з вибором кількох правильних відповідей) по 2 бали.

Неправильна відповідь – 0 балів.

Разом 30 балів.

Семінарське заняття

змістового модулю оцінюється за 5-бальною шкалою:

5 балів: студент опрацював усі питання з теми, винесених на семінар, активно відповідав упродовж заняття, уміє робити висновки та аргументовано викладати власну точку зору щодо навчального матеріалу теми / спірного питання.

4 бали: студент опрацював усі питання, але із незначними прогалинами навчального матеріалу, активно бере участь в обговоренні питань, вміє робити висновки, але не висловлює власної думки.

3 бали: студент опрацював усі питання із значним скороченням матеріалу, не вміє робити висновки, висловлювати свою думку, відповідає лише на декілька питань в обговоренні.

2 бали: студент опрацював не всі питання, винесених на семінарське заняття із значними пропусками визначень, термінів тощо, відповів на декілька питань, не вміє/не бажає робити висновки, висловлювати свою думку.

1 бал: студент законспектував лише декілька питань і дав неповну відповідь на одне питання, не вміє/не бажає робити висновки, висловлювати свою думку.

Разом 5 балів за одне семінарське заняття.

Упродовж семестру здобувачі виконують індивідуальну роботу у вигляді портфоліо на одну із запропонованих тем: «Я – здобувач вищої освіти» / «Я – майбутній фахівець у сфері.... Також (у випадку відсутності студента на семінарських заняттях) до портфоліо можуть бути включені відповіді на питання до семінарських занять.

Підготовка портфоліо на визначену тему – максимально 50 балів.

Портфоліо

Основними критеріями оцінки портфоліо, з якими мають бути ознайомлені студенти:

- 1) наявність творчо оформленої обкладинки, що відображає особистість та інтереси студента як (майбутнього) фахівця;
- 2) акуратність заповнення;
- 3) структурність матеріалу;
- 4) творче оформлення матеріалу;
- 5) висновки, що відображають міркування студента щодо проблемних моментів та пропозиції щодо удосконалення змісту підготовки фахівців.

Оцінюється за 50-бальною шкалою.

48-50 балів: студент продемонстрував вміння формулювати цілі особистісного і професійного розвитку, наповнивши портфоліо результатами навчальної діяльності та професійної підготовки за власно розробленою структурою; впевнено захистив свою роботу перед студентською аудиторією, відповів на всі питання аудиторії.

40-47 балів: студент творчо уклав портфоліо на власну тему, використавши результати навчання, здобуті шляхом неформальної/інформальної освіти; розробив логічну структуру портфоліо, наповнив логічними висновками; презентував свою роботу перед студентською аудиторією, відповів на поставлені питання.

31-39 балів: студент якісно підійшов до укладання портфоліо на запропоновану тему, структурував підготовлений матеріал за наданим зразком, підібрав потрібні матеріали для наповнення портфоліо, підсумував портфоліо логічними висновками; презентував роботу перед студентською аудиторією, але не зміг відповісти на всі питання.

21-30 балів: студент підготував портфоліо, але не структурував його, із незначними прогалинами матеріалу та не зробив чітких висновків; портфоліо містить лише половину матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, наявні значні пропуски понять, не розкрита проблематика питань тощо.

11-20 балів: студент підготував портфоліо, але не структурував його, із значними прогалинами матеріалу, без висновків; портфоліо містить менше половини матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, не розкрита проблематика питань тощо.

1-10 балів: студент опрацював матеріал дуже неуважно, із значними пропусками понять, педагогічних категорій тощо.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Методологічні основи викладання у початкових мистецьких закладах» визначається як сумарна оцінка за усі види діяльності студентів за навчальним планом.

5 ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і здобувача; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази університету. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин. Студенти мають дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно Статуту. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Порядок відпрацювання пропущених занять: студент конспектує пропущену лекцію/семінар та складає її/його в години консультацій викладача.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами. Студенти університету мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності УДУНТ, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану і т. д.) студенти повинні дотримуватися правил поведінки, які встановлені відповідними інструкціями в ситуаціях, що наступили.

6 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Белявіна Н. Д. Методологія та методика викладання фахових мистецьких дисциплін: підручник. Київ: НАКККіМ, 2019. 280 с.

2. Йоганнес І. Елементи образотворчого мистецтва. Навчальне видання щоденника [Elemente der Bildenden Kunst. Studienausgabe des Tagebuchs]. Київ: ArtHuss, 2023. 168 с.

3. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2023. 200 с.

4. Ложкіна А. Мистецтво України. Київ: ArtHuss, 2025. 272 с.

5. Масол Л.М. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах на засадах компетентнісного підходу. Київ: Генеза, 2019. 208 с.

6. Масол Л.М. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3–4 класах на засадах компетентнісного підходу. Київ: Генеза, 2021. 160 с.

7. Оніщенко О. Історія та теорія художньої творчості. Київ: Ліра-К, 2024. 284 с.

8. Пічкур М. О. Образотворча підготовка студентів мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти. Київ: Ліра-К, 2022. 270 с.

Допоміжна

1. Арттерапія і війна: контексти і досвід практичної роботи / за заг. ред. Н. Кальки, Г. Одинцової. Львів: ЛьВДУВС, 2023. 283 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/6082?fbclid=IwAR0Gmd2_SAD0Zt7BKKBqnLKKK-f-sFZYDjQT8oHNtQght-2071Hq4Vth1jg (дата звернення: 26.08.2025).
2. Блудов А. В. Особливості застосування змішаних технік в методиці викладання живопису. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 41. Том 1. С. 38–42.
3. Блудов А. В. Формування сучасної методики викладання живопису в творчих ВНЗ (на прикладі Баухауза). *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2019. № 4 (53). С. 4–12.
4. Вашкевич М. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до впровадження нестандартних технік зображення на уроках образотворчого мистецтва. *Молодь і ринок*. 2019. № 3 (9). С. 167–172.
5. Зязюн І. А. Естетичні засади розвитку особистості. *Мистецтво у розвитку особистості*: монографія / за ред., передмова і післямова Н. Г. Ничкало. Чернівці: Зелена Буковина, 2006. 224 с.
6. Лисенко Г. І., Волкова С. П. Використання інноваційних навчальних технологій у роботі з обдарованою молоддю технічного профілю (на прикладі ДВНЗ ПДАБА). *Розвиток обдарованої особистості: світовий та вітчизняний контексти*: матеріали методологічного семінару (Київ, 18–20 листопада 2021 року). Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 271–276.
7. Лисенко, Г. І., Волкова, С. П., Баранник, О. Ю. Дизайн-мислення в структурі педагогічної моделі підготовки викладачів мистецьких дисциплін. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка та психологія*. 2025. № 7. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-7-08-01> (дата звернення: 26.08.2025).
8. Михайличенко, О. Методика навчання образотворчого мистецтва: історія становлення. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2019. (14). С. 16–28.
9. Педагогічні студії з підготовки будівельно-архітектурних фахівців: дидактичний та виховний аспекти: колективна монографія / за заг. ред. Г. Євсєєвої, Г. Лисенко. Дніпро: ПДАБА, 2022. 483 с. ISBN 978-966-323-232-4 URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/9977> (дата звернення: 26.08.2025).
10. Соломаха С. Потенціал сучасних педагогічних технологій у розвитку художньо-естетичного світогляду викладачів мистецьких дисциплін. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8 (Ч. 1). С. 153–159.
11. Цицуньнікова О. Арт-терапія в освіті як один з методів здоров'язберігаючих технологій. URL: <https://cdtnadiya.klasna.com/uk/site/doslidzhennya-art-terapiy.html> (дата звернення: 26.08.2025).
12. Черкасов, В. Ф. Організаційно-педагогічні умови розвитку художньо-естетичного смаку майбутніх фахівців образотворчого мистецтва. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. 2018. (161). С. 44–48.
13. Lysenko G. Features of training of vocational education teachers in Germany. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2022. № 3 (48). P. 37–43. DOI: https://journals.uran.ua/sr_edu/article/view/257349 (дата звернення: 26.08.2025).
14. Strelnyk O., Kosarevska R., Lysenko G., Kampi Y., Golovchak N. The use of pedagogical technologies for the organization of the educational process in institutions of higher education. *Revista Eduweb*. 2023. 17 (1). P. 197–208. URL: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.01> <https://revistaeduweb.org/index.php/eduweb/article/view/508> (Web of Science) (дата звернення: 26.08.2025).

15. Yevseieva G., Lysenko G., Volkova S. Laboratory of Pedagogical Skills of Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture: On the Way from Traditional Methods to Modern Educational Online Technologies. *Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA)*, ISBN: 978-0-9998551-6-4, 30-31 May 2021, Cordoba, Spain. P. 10662-10667.

7 ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

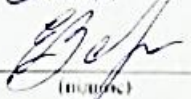
1. Бібліотека українського мистецтва. URL: <http://uartlib.org/>
2. Віртуальний читальний зал ПДАБА. URL: <https://pgasa365.sharepoint.com/sites/e-library>
3. Віртуальний читальний зал ПДАБА. Посібники, підручники з історії та культури України. URL: <https://cutt.ly/tPO8sxxg>
4. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ. URL: <http://etnolog.org.ua/>
5. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. URL: <http://mari.kiev.ua>
6. Культура України: електронна бібліотека. URL: <http://elib.nplu.org/>
7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
8. EXLIBRIS : українська електронна бібліотека. URL: <http://exlibris.org.ua/>
9. Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCbNaKxiIj-Q5jWZDpJZp56g>

Розробник

(підпис)

(Галина ЛИСЕНКО)

Гарант освітньої програми

(підпис)

(Олена ПОЛОВНА-ВАСИЛЬСВА)

Силабус затверджено на засіданні кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності
Протокол від 28.08.2025 року №1

Зав. кафедри

(підпис)

(Олена БАРАННИК)